

KRITISKE ANALYSER

Af Henrik Herløv Lund, økonom – cand.scient. adm.
www.henrikherloevlund.dk
herloevlund@mail.dk

Notat

"GREXIT" VIL OGSÅ VÆRE FALLIT FOR EU.

Total græsk underkastelse eller udtræden af euroen vil begge dele være en politisk falliterklæring for EU.

Indledning

I forhandlingerne om Grækenlands økonomi har den nye græske "Syriza" – ledede regering som bekendt bedt EU om en opblødning af den hårde sparepolitik og en lempelse af landets tyngende gæld.

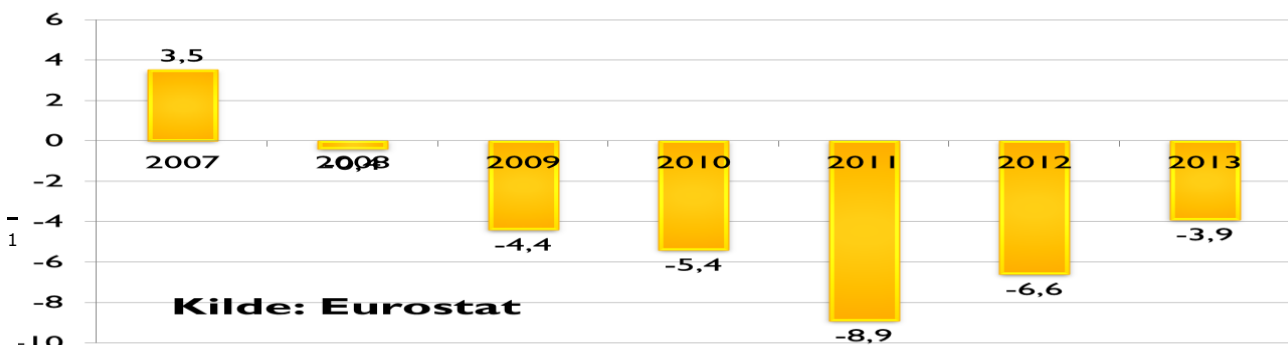
Men den græske regering er langt hen ad vejen blev mødt med kompromisløs afvisning af "trojkaen" (EU, ECB og IMF). EU synes kun at give Grækenland to muligheder: Mere eller mindre fuldstændig underkastelse eller også græsk udtræden af euroen - en såkaldt "gexit".

Græsk økonomi i nedadgående spiral.

Det er ellers ikke, fordi den græske regering ikke har haft økonomiske argumenter for sine anmodninger.

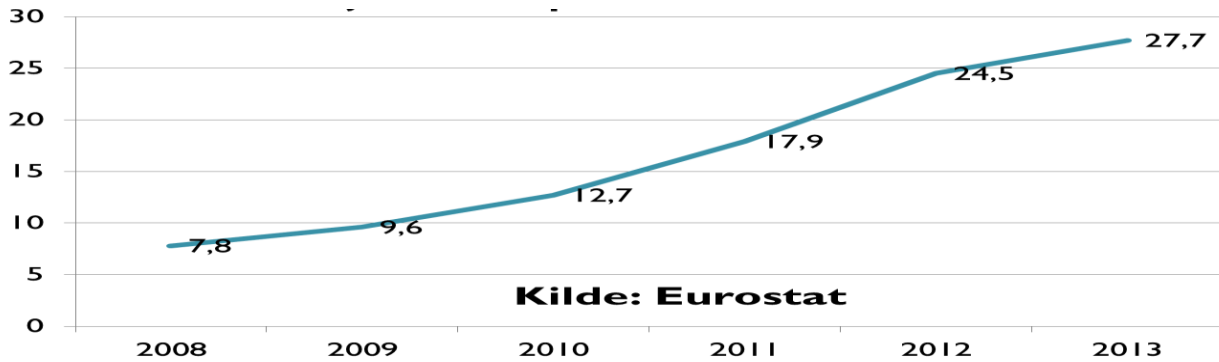
Den økonomiske krise og EU's hårde sparekrav har nemlig sendt den græske økonomi ud i et dybt fald på op mod 30 % af BNP siden 2008.

Figur: Realvækst i græsk BNP 2007 – 2013 (%),¹

Resultatet har været en eksplosion i arbejdsløshed, der er steget til over 27 %, mens ungdomsarbejdsløsheden er helt oppe over 50 %.

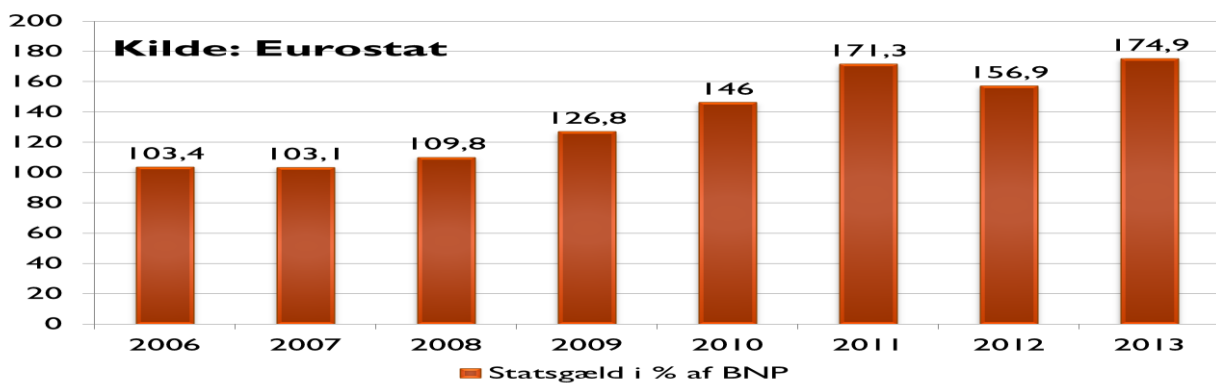
Figur: Arbejdsløshedsprocent Grækenland 2008 – 2013.²

Samtidig har fattigdommen bredt sig i det græske samfund i kraft af arbejdsløsheden og af EU's hårde krav om nedskæring af offentlige ydelser. Grækernes købekraft er faldet med i gns. 15 %, for de fattigste med 30 % og 300.000 familier lever nu under fattigdomsgrænsen³

På trods af en delvis gældssanering i 2013, der skulle bringe Grækenlands gæld ned på omkring 150 % af BNP, er gælden siden igen vokset til op mod 170 % af BNP og har hermed et uoverstigeligt omfang.

Figur: Den græske stats gæld i % af BNP.⁴

Problemet er ikke, at Grækenland har ødet lånene fra EU og IMF væk. Faktisk er 220 mia. euro af de i alt 240 mia. i krisepakkerne er gået til at betale banklån tilbage.⁵

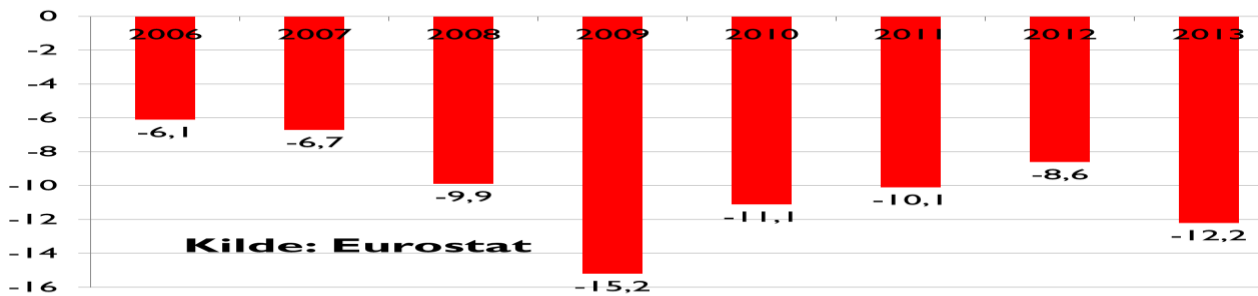
²) Kilde: Eurostat.

³) Jf. Sunde, Lasse Soll: Fattige grækere betaler statens kriseregning. Information 23.03.15

⁴) Kilde: Eurostat.

Nej problemer har været, at nedbringelse af gælden kræver et overskud i økonomien at betale af – dvs. vækst. Med den af sparekravene affødte negative vækst og stigende arbejdsløshed har Grækenland ikke kunnet komme fri af vedvarende store offentlige underskud og hermed er gælden selvsagt vokset igen.

Figur: Græsk offentlig saldo i % af BNP 2008 – 2013.⁶

Grækenland er kort sagt havnet i en negativ spiral af minusvækst og stigende gæld.

Dette har været i stik modsætning til det af EU og IMF forventede. I begyndelsen af den græske krise regnede man blot med at den græske økonomi ville skrumpes med et par procent, men så igen ville begynde at vokse.⁷

Men faldet blev som sagt langt mere omfattende og længevarende.

På trods af, at EU's og IMF's politik overfor Grækenland således byggede på forkerte forudsætninger, har man imidlertid ikke villet revidere den.

Forhandlingerne med Trojkaen.

Ganske vist blev der i februar indgået en aftale en foreløbig aftale mellem "trojkaen" og den græske regering om forlængelse af lånebistanden med 4 måneder.⁸

Man har her ganske vist kunnet enedes om en effektivisering af det græske skattesystem, som også den græske regering åbent erkender et hårdt tiltrængt for at bekæmpe skatteunddragelse og -flugt.⁹

⁵) Jf. Frese, Mads: Er der en løsning for grækerne? Information 15.02.15

⁶) Kilde: Eurostat.

⁷) Jf. Sunde, Lasse Soll: Fattige grækerne betaler statens kriseregning. Information 22.03.15

⁸) Jf. Arbejderen 26.02.15

⁹) Jf. Redder, Hakon: Merkel afviser nye penge til Grækenland. Børsen 24.03.15.

Men den græske regerings ønske om at føre en mere vækstorienteret økonomisk politik og mildne den værste fattigdom er til gengæld blevet afvist.

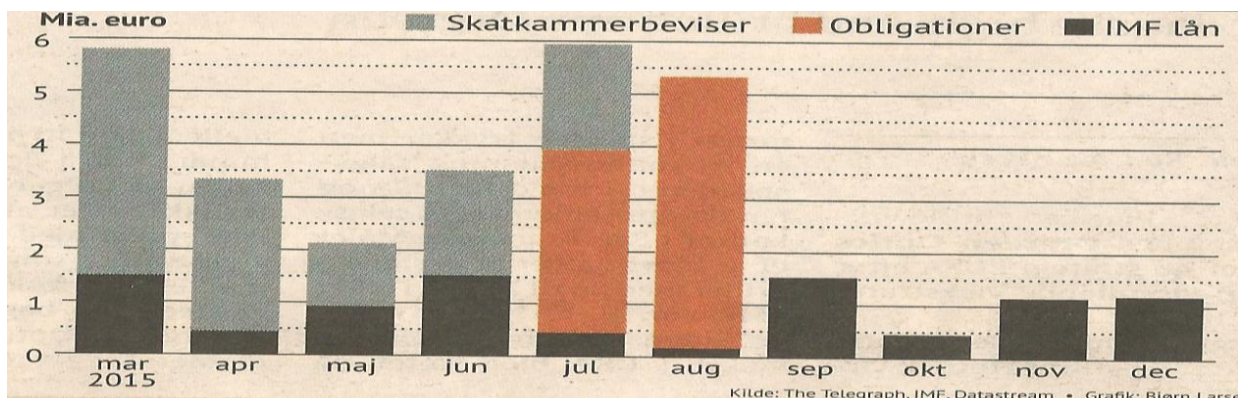
For at få råd til en lidt mere ekspansiv finanspolitik og til at hæve mindstelønnen ville Grækenland fire lidt på EU s krav om et offentligt budgetoverskud på 3 % og nøjes med 1,5 % ¹⁰, men det blev afvist af et stejlt EU og den græske regering har tilmed måttet love, at den vil ”afstå fra handlinger der vil indvirke negativt på de offentlige budgetter”. ¹¹

Og Grækenland ønskede en lempelse af afdrags - og rentekrav på gælden ved at koble rentens størrelse til væksten i landets BNP ¹², men i stedet er den græske regering blevet tvunget til at erklære at man til ”fulde og rettidigt vil opfylde alle nugældende forpligtelser overfor sine kreditorer”

EU har heller ikke har villet bløde nævneværdigt op på krav om udsalg af græske aktiver i form af privatiseringer. ¹³ Ligesom man har stået fast på krav om ”strukturelle reformer”, der sænker lønninger og pensioner og reducerer offentlig beskæftigelse.

Hvad mere er – aftalen er ikke en endelig løsning. Der skal i de næste måneder, senest til sommer, skal der være fundet en langsigtet gælds aftale, fordi en lang række nuværende græske gældsforpligtelser forfalder frem hertil, herunder en række betalinger til IMF.

Figur: Græske betalinger i 2015. ¹⁴

¹⁰) Jf. Frese, Mads: Er der en løsning for Grækerne? Information 15.02.15

¹¹) Jf. AltaVistas, Costa: Grækenland må bryde ud af euroen. Information 04.03.15 og jf. Haeger, Troels: Græsk reformforslag afblæser opgør med EU s sparepolitik. Information 25.02.15.

¹²) Jf. Frese, Mads: Er der en løsning for Grækerne? Information 15.02.15

¹³) Jf. Haeger, Troels: Græsk reformforslag afblæser opgør med EU s sparepolitik. Information 25.02.15.

¹⁴) Kilde: Redder, Hakon: Statsbankerot banker på græske døre. Børsen 24.03.15

Som forudsætning for hjælp med refinansieringen heraf, kræver EU yderligere afklaring og præcisering af de reformer, som man kræver at Grækenland forpligter sig på. Dvs. man ønsker græsk økonomisk politik lagt i håndjern og spændetrøje.

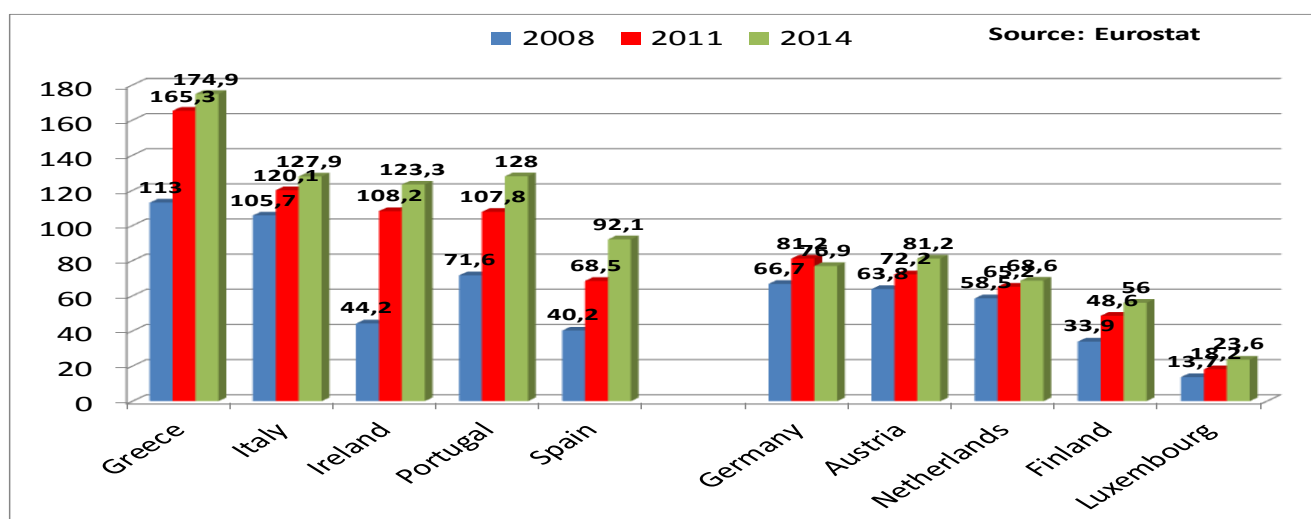
Gældsproblem er ikke bare Grækenlands.

Eurolandenes og EU kommissionens og ECB s samt IMF's hårde kurs henter ikke mindst sin legitimering i de ofte fremførte påstande, at grækerne selv er skyld i deres økonomiske misere samt at der ikke er noget økonomisk alternativ til den hårde og stramme økonomiske politik. Sandheden er imidlertid langt mere sammensat.

Det er på den ene side hævet over enhver diskussion, at tidligere græske regeringer i årevis førte en uansvarlig økonomisk politik. Og det er indiskutabelt, at ikke mindst en effektivisering af det græske skattevæsen er uomgængelig.

Men underskuds - og gældsproblemerne er på den anden side ikke blot et græsk problem, men fælles for hele Sydeuropa, hvis gælds niveau er langt højere – og er steget langt mere – end tilfældet er i Nordeuropa.

Figur: Offentlig gæld i mia. euro i udvalgte EU – lande 2008,2011 og 2013.¹⁵

Årsag til disse sydeuropæiske gældsproblemer er ikke mindst, at disse lande på grund af ØMU'en ikke længere kan føre egen rente – og valutapolitik og dermed har manglet værktøjer til at genoprette økonomien.

¹⁵) Kilde: Eurostat

Og så er årsagen også, at EU's økonomiske politik ikke bare overfor Grækenland, men overfor hele Sydeuropa og overfor krisen i det hele taget i stor grad har manglet vækstinitiativer i form af en ekspansiv finans – og beskæftigelsespolitik.

Grækenland mellem pest og kolera.

Som økonomien er, er Grækenland prissgivet långiverne dvs. ”trojkaen”.

Tvinges Grækenland af et stejlt og kompromisløst EU anført af Tyskland til at acceptere de nuværende lånevilkår og til at videreføre sparepolitikken er det opskriften på formentlig flere årtiers økonomisk og velfærdsmæssig forarmelse af Grækenland. Det er fuldt forståeligt, at den græske regering af al magt forsøger at undgå en sådan total underkastelse.

Alternativet er en ”Grexit” altså græsk udtræden af euroen, hvilket imidlertid formentlig vil føre til græsk statsbankerot. Grækenland vil udenfor euroen nok i højere grad kunne føre sin egen økonomiske politik, men vil være økonomisk isoleret og prisen vil under alle omstændigheder blive en voldsom udhuling af velstand og velfærd i det græske samfund.¹⁶

Heller ikke nogen nem udvej.

Afslutning: Grexit – også fallit for EU.

Det er imidlertid ikke blot Grækenland, som trues af fallit som truer Grækenland - også for EU truer en - om end mere politisk - falliterklæring.

Hvis Grækenland tvinges til enten økonomisk - politisk underkastelse eller til udtræden af euroen, vil det for det første være vidnesbyrd om det demokratiske underskud i EU, hvis et overstatsligt bureaukrati og en politisk elite i en sådan grad kan diktere en demokratisk valgt regerings politik.

Og for det andet vil det være en demonstration af, i hvilken grad en konservativ, neoliberalistisk og monetarisk økonomisk politik, som prioriterer hensyn til offentlige finanser og erhvervsliv over hensyn til beskæftigelse og velfærd, er indskrevet ikke blot i det herskende politiske flertal, men i hele EU's institutioner og pagter.

---

¹⁶) Jf. Hansen, Bue Rübner og Rune Møller Stahl: Syriza – regeringens økonomiske dilemma er ikke løst. Information 06.03.15